

نقش سیستم اطلاعات حسابداری بر بهبود مزیت رقابتی صنعت بانکداری

زمیفرا انصاری^۱، فائزه قصابی^۲

^۱ عضو هیئت علمی دانشگاه فنی و حرفه ای

^۲ دانش آموخته حسابداری

چکیده

در دنیای امروز بسیاری از بانک ها و موسسه ها در تلاش اند تا دامنه فعالیت خود را توسعه داده و تغییراتی را در نحوه ی کار و تجارت به وجود آورند. وجود مزیت رقابتی در یک سازمان به معنی عملکرد بهتر نسبت به رقباست که باعث رشد و بهره وری سازمان می شود. سیستم های اطلاعاتی ابزاری هستند که به سازمان ها کمک می کنند تا دامنه فعالیت خود را گسترش داده و جریانات کار خود را تغییر دهند و بدین ترتیب کارایی خود را بالا ببرند. همه صنایع و سازمان ها جهت رسیدن به شرایط مناسب و بهینه به اطلاعاتی نیاز دارند تا بتوانند در زمان مناسب به مشکلات رسیدگی و از فرصت ها استفاده کنند. به دلیل اهمیت ویژه سیستم اطلاعات حسابداری در این مقاله با انجام مطالعه کتابخانه ای و مرور ادبیات موضوع به بررسی تاثیر سیستم اطلاعات حسابداری بر بهبود مزیت رقابتی در صنعت بانکداری می پردازیم.

واژه های کلیدی: سیستم، بانکداری، سیستم اطلاعات حسابداری، مزیت رقابتی

مقدمه

در فضای رقابتی و شرایط کسب و کارهای امروزی، رشد و ترقی سازمان ها به توان آنها در برخورد با تغییرات روزمره وابسته است. در این موقعیت سیستم های اطلاعاتی حسابداری به عنوان سیستم اطلاعات اصلی در سازمان ها محسوب می شود. بانکداری سودآورترین صنعت در دنیاست که در رتبه صنایع مختلف در دنیا در سال ۲۰۰۶ بالاترین سود را به خود اختصاص داده است. در این صنعت رسیدن به مزیت رقابتی دشوار می باشد. سیستم اطلاعات حسابداری محدودیت های دسترسی به اطلاعات را از بین می برد، زمان جمع آوری اطلاعات را کاهش و سرعت دستیابی و گردش اطلاعات را افزایش می دهد.

سیستم اطلاعات حسابداری

یک سیستم مجموعه ای از دو یا چند جزء مرتبط به هم که به منظور دستیابی به یک هدف با هم در تعامل می باشند. بیشتر مواقع سیستم ها از زیر سیستم های کوچک تری تشکیل شده اند که هر یک فعالیت ویژه ای انجام داده و در نهایت سیستم بزرگتری را پشتیبانی می کنند. در حقیقت این چنین سیستم ها با ترکیب حسابداری سنتی با فن آوری مدرن به همراه کنترل آن ها که اطلاعاتی را برای کاربران خود در حوزه مالی برای مدیریت سازمان ارائه می کند به وجود آمده اند. از آنجایی که در بسیاری از واحدهای تجاری بزرگ مدیران مالکان شرکت نیستند میل به استفاده از سیستم های اطلاعات حسابداری برای کنترل و حصول اطمینان از حفاظت دارایی ها، مدارک و اطلاعات واحد روز به روز در حال افزایش است و اجازه می دهد تا هزینه های مرتبط با تولید و یا اجرای خدمات را ردیابی و پیگیری نماییم. همچنین امکانات پیشرفته تری در این زمینه برای بهبود عملکرد سازمان ارائه می دهند. این سیستم به سازمان اجازه می دهد تا برای وصول اهداف خود برنامه ریزی نماید و کارکنان به گزارشات و تجزیه و تحلیل ها دسترسی داشته باشند و در میان سناریوهای پیشنهاد شده بهترین و بهینه ترین آن را انتخاب نمایند. به همین دلیل است که حسابداران چنین شرکت هایی باید شناختی اصولی از چگونگی کارکرد این سیستم ها داشته باشند تا بتوانند گزارشات دلخواه را در مواقع لزوم به راحتی وصول نمایند. [۱]

مزیت رقابتی

مزیت رقابتی مجموعه ای از توانایی های منحصر به فرد یک واحد اقتصادی است که اجازه نفوذ به بازارهای دلخواه و برتری بر رقبا را برای آن واحد فراهم می آورد. برای تعریف مزیت رقابتی یک واحد اقتصادی، مدیریت می بایست یک ارزیابی کامل از محیط داخلی و خارجی واحدش به عمل آورد. زمانی که مدیر بتواند یک نقطه ی قوت در داخل بنگاه اقتصادی اش پیدا کند که هم با نیاز بازار هم خوانی دارد و هم یک برتری نسبی در بازار ایجاد کند می توان گفت که به یک مزیت رقابتی دست پیدا کرده است. [۲]

کاربرد سیستم های اطلاعات حسابداری

نگاهی نافذ به جهان مشخص می کند که تغییرات شگرفی چون جهانی شدن اقتصاد، تولید انبوه و ظرفیت مازاد در بیشتر بازارها، رقابت بر مبنای زمان، انبوه اطلاعات و کارایی ارتباطات و دانش ایجاد شده است. این امر بیانگر یکپارچگی بازارهای جهانی و پیچیدگی روز افزون بازارها و پویایی محیط فراروی شرکت ها و سازمان هاست.

در چنین فضایی مدیران برای حفظ بقا و کسب موفقیت های مستمر باید استراتژی های جدیدی اتخاذ کنند. با بررسی نظریات متخصصین مدیریت استراتژیک در می یابیم که سازمان ها برای مصون ماندن از امواج سهمگین محیطی و سازگاری با الزامات رقابتی و حفظ بقا در محیط رقابتی دنیای امروز چاره ای جز کسب مزیت رقابتی پایدار ندارند.

صنعت بانکداری به عنوان صنعتی معرفی شده است که از طریق به کارگیری رهیافت های غیر قابل پیشبینی خودش را دگرگون ساخته است. [۳]

سازمان ها جهت دستیابی به موقعیت پایدار به سیستم های اطلاعاتی کارآمد نیاز دارند. آنچه برای مدیران بانک ها، شرکت ها و موسسه ها دارای اهمیت است آگاهی از رخداد های شرکت و رسیدگی سریع تر به مشکلات و شناسایی فرصت هاست. در این میان سیستم اطلاعات حسابداری ابزاری قدرتمند است که پیشرفت، کارایی و اثربخشی فرایند گزارش گیری را آسان می کند. [۴]

سیستم های اطلاعاتی باعث دسترسی سریع و به موقع به اطلاعات می شوند که یک مزیت رقابتی به حساب می آید. امروزه به دلیل وجود حجم عظیمی از اطلاعات مورد نیاز مدیران جهت اداره امور سازمان مدیران می بایست با سیستم های اطلاعاتی کاربرد ها و قابلیت های آن ها آشنا شده و از طریق به کارگیری آن ها اطلاعات مورد نیاز خود را با درجه اطمینان بالا و در کوتاه ترین زمان ممکن به دست آورند. [۵]

تشدید صحنه رقابت جهانی در محیطی که به صورت دائم در حال تغییر است؛ ضرورت واکنش های مناسب سازمان ها و شرکت های تولیدی _ صنعتی را دوچندان کرده و بر انعطاف پذیری آن ها با محیط نامطمئن خارجی پای می فشارد. مزیت رقابتی یکی از ارزشمند ترین مباحث در مدیریت محسوب می شود زیرا وجود مزیت رقابتی در یک سازمان به معنای عملکرد بهتر نسبت به رقباست و در کوتاه مدت سودآوری و در بلندمدت بقا و رشد سازمان را تضمین میکند. [۶]

آگاهی از میزان تطابق توانمندی و خصوصیات سیستم های اطلاعاتی حسابداری با نیازهای اطلاعاتی شرکت باعث شناسایی نقاط قوت و ضعف سیستم خواهد شد. مدیران با درک تطابق خصوصیات و ظرفیت سیستم اطلاعاتی حسابداری با نیازهای سازمان این مقوله را جدی تر گرفته و برای پیاده سازی مطلوب سیستم های اطلاعاتی حسابداری به منظور بهبود عملکرد و حداکثر کردن ارزش شرکت سرمایه گذاری بیشتری کنند. [۷]

سیستم اطلاعات حسابداری از جمله سیستم های اصلی و اساسی سیستم اطلاعات مدیریت شمرده میشود و وظیفه آن تامین نیازهای اطلاعاتی سطوح مختلف مدیران در زمینه های برنامه ریزی و کنترل منابع، ارزیابی عملکرد و تصمیم گیری است. سیستم اطلاعات حسابداری در نهایت با ارائه گزارش های هوشمندان مالی می تواند تصمیم گیرندگان و مدیران سازمان را در برنامه های راهبردی شان کمک نماید. گرفتن تصمیم نیازمند در خدمت گرفتن اطلاعات صحیح، به هنگام، قابل اتکا و... خواهد بود که خود استفاده از سیستم های پیچیده مالی و غیر مالی را الزام می نماید. یکی از مهم ترین سیستم هایی که موثر در تصمیمات می باشد سیستم اطلاعات حسابداری است. [۸]

در بانکها بخش عمده تصمیمات مدیران به نحوی درگیر اطلاعات مالی است و به همین دلیل اطلاعات مالی در بیشتر موارد نقش کلیدی دارد. سیستم اطلاعات حسابداری با هدف کمک به مدیریت در امر تصمیم گیری به وجود آمده است و همگام با گسترش و پیچیدگی سیستم تولید، رشد و گسترش پیدا کرده است. [۹]

امروزه شرکت ها با سرمایه گذاری در حوزه هایی مانند نیروی انسانی، بهبود کیفیت تولیدات، سیستم اطلاعات حسابداری و امثالهم علاوه بر برآوردن نیازها و اهداف خود سعی در ایجاد مزیت رقابتی دارند؛ موضوعی که در محیط های رقابتی امروزه اهمیت روز افزونی دارد. علاوه بر این فرهنگ سازمانی نیز می بایست انعطاف پذیر باشد تا در مقابل تغییرات پیوسته محیط قابلیت تطبیق داشته باشد. در این بین انگیزه نوآوری و خلاقیت چرخه ارزشمندی است که کمک می نماید عملکرد شرکت ها، بخش ها و حتی افراد را بهتر اندازه گیری نماییم و در عین این که امکان دسترسی به بازار سرمایه و منابع مالی را افزایش می دهد سعی در کاهش مشکلات و موانع مالی و سازمانی نیز دارد. [۱۰]

پیشینه پژوهش

تاکنون تحقیقی که تاثیر سیستم اطلاعات حسابداری بر بهبود مزیت رقابتی بانکها را نشان دهد صورت نگرفته؛ اما برخی از تحقیقات مرتبط به شرح زیر است:

مستاجران (۱۳۸۰) رضایت مدیران ارشد مالی و عملیاتی از عملکرد سیستم اطلاعات حسابداری را مورد بررسی قرار داد و به این نتیجه دست یافت که اثربخشی و کارایی با دامنه وسیع سیستم اطلاعات حسابداری بالا می رود. چانگ و اگلتن (۲۰۰۳) نقش تسهیل کننده سیستم اطلاعات حسابداری مدیران بر عملکرد و تصمیم آن ها را مورد مطالعه قرار دادند. نتایج حاصل شده نشان داد استفاده از سیستم اطلاعات حسابداری می تواند اثرات مهمی در تصمیم گیری مدیران داشته باشد.

حسین یآوری خو در مطالعه ای با عنوان بررسی کاربرد سیستم اطلاعات حسابداری در تصمیم گیری صنعت برق به این نتیجه رسید که سیستم اطلاعات حسابداری پاسخگوی نیاز مدیران می باشد.

نتیجه گیری

در همه موسسات وجود سیستم اطلاعات حسابداری تا حدی موثر است. سیستم اطلاعات حسابداری را می توان عنصری از شرکت دانست که به وسیله پردازش رویداد های مالی اطلاعات مالی را جهت تصمیم گیری در اختیار استفاده کنندگان قرار می دهد. مجموعه ای از فرایندها و فنون است که اطلاعات را سازماندهی کرده و در تصمیم گیری ها از آن استفاده می کند. این سیستم موانعی را که در شرکت وجود دارد از بین می برد و به مدیران اجازه دستیابی نامحدود به اطلاعات حسابداری را می دهد.

منابع

- ۱- دکتر مهدی مرادی، کتاب سیستم های اطلاعاتی حسابداری
  - ۲- پایان نامه بررسی عوامل تاثیرگذار بر صنعت بانکداری و تاثیر آن بر کسب مزیت رقابتی در بانک سپه مشهد
  - ۳- دل آرام نویسی، سعید سعید، محمود موسوی جد، افشین قاسمی، فصلنامه علمی پژوهشی کاوش های مدیریت بازرگانی، سال هفتم، بهار و تابستان ۱۳۹۴ شماره ۱۳ صص ۷۵-۹۵
  - ۴- محسن معینی زاده، سید ناصر موسوی بایگی، سید احمد سیدی، ارزیابی سیستم اطلاعاتی حسابداری در بانک ها و موسسات مالی ایرانی، ۱۳۹۲
  - ۵- دکتر غلامعلی طبرسا، نیما گیلانی، تبیین رابطه سیستم های اطلاعاتی و فرایند تصمیم گیری مدیران میانی نظام بانکداری خصوصی
  - ۶- ملیحه درستکار، سامان حاج عظیمیان، نقش مزیت رقابتی در تجارت الکترونیک
  - ۷- نیلوفر کویتی، تاثیر خصوصیات سیستم اطلاعات حسابداری بر عملکرد شرکت، آبان ۱۳۹۴
  - ۸- مهسا مصلحی، محمد حسین نسیمی، مرتضی کاویانی سیستم های اطلاعاتی حسابداری
  - ۹- دکتر رضا جامعی، نسربین درویشی، بررسی تاثیر سیستم اطلاعات حسابداری بر تصمیم گیری مدیران
- "Accounting information systems" ۱۰ - Rommny , M .and steinbart ,P.(۲۰۱۱)